

VILNIUS UNIVERSITY
INSTITUTE OF LITHUANIAN LITERATURE AND FOLKLORE

JŪRATĖ ČERŠKUTĖ

DECONSTRUCTION IN RIČARDAS GAVELIS'S PROSE

Summary of Doctoral Thesis

Humanities, Philology (04 H),

Lithuanian literature (H 5903)

Vilnius, 2014

The doctoral thesis was prepared at the Institute of Lithuanian Literature and Folklore in 2009-2013

Research supervisor:

prof. dr. Aušra Jurgutienė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Humanities, Philology – 04 H, Lithuanian literature – H 5903)

The thesis will be defended at the following council of Vilnius University and Institute of Lithuanian Literature and Folklore:

Chairwoman – habil. dr. Jūratė Sprindytė (Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Humanities, Philology – 04 H, Lithuanian literature – H 5903)

Members:

prof. habil. dr. Algis Kalėda (Institute of Lithuanian Literature and Folklore, Humanities, Philology – 04 H, Lithuanian literature – H 5903);

prof. dr. Violeta Kelertienė (University of Washington, Humanities, Philology – 04 H, Comparative Literature, Literary Criticism and Theory – H 390);

prof. dr. Paulius Vaidotas Subačius (Vilnius University, Humanities, Philology – 04 H, Lithuanian literature – H 5903);

dr. Vytautas Rubavičius (Lithuanian Culture Research Institute, Humanities, Philosophy – 01 H, History of Philosophy – H 130).

Opponents:

doc. dr. Birutė Meržvinskytė (Vilnius University, Humanities, Philology – 04 H, Comparative Literature, Literary Criticism and Theory– H 390);

doc. dr. Dainius Vaitiekūnas (Lithuanian University of Educational Sciences, Humanities, Philology – 04 H, Lithuanian literature – H 5903).

The doctoral thesis defence session will be held at a public meeting of the Council of Philological Sciences at 2 PM on June 6, 2014, at the hall of the Institute of Lithuanian Literature and Folklore.

Address: Antakalnio str. 6, LT-10308, Vilnius.

The summary of the thesis was sent to the relevant institutions on May 5, 2014.

The thesis is available at the libraries of Vilnius University and Institute of Lithuanian Literature and Folklore.

VILNIAUS UNIVERSITETAS
LIETUVIŲ LITERATŪROS IR TAUTOSAKOS INSTITUTAS

JŪRATĖ ČERŠKUTĖ

DEKONSTRUKCIJA RIČARDO GAVELIO PROZOJE

Daktaro disertacijos santrauka

Humanitariniai mokslai, filologija (04 H),

Lietuvių literatūra (H 5903)

Vilnius, 2014

Disertacija rengta 2009 – 2013 metais Lietuvių literatūros ir tautosakos institute

Mokslinė vadovė:

prof. dr. Aušra Jurgutienė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H, lietuvių literatūra – H 5903).

Disertacija ginama Vilniaus universiteto ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Filologijos mokslo krypties taryboje Lietuvių literatūros šakos taryboje:

Pirmininkė – habil. dr. Jūratė Sprindytė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H, lietuvių literatūra – H 5903).

Nariai:

prof. habil. dr. Algis Kalėda (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H, lietuvių literatūra – H 5903);

prof. dr. Violeta Kelertienė (Vašingtono universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H, bendroji ir lyginamoji literatūra, literatūros kritika, literatūros teorija – H 390);

prof. dr. Paulius Vaidotas Subačius (Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H, lietuvių literatūra – H 5903);

dr. Vytautas Rubavičius (Lietuvos kultūros tyrimų institutas, humanitariniai mokslai, filosofija – 01 H, filosofijos istorija – H 130).

Oponentai:

doc. dr. Birutė Meržvinskytė (Vilniaus universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H, bendroji ir lyginamoji literatūra, literatūros kritika, literatūros teorija – H 390);

doc. dr. Dainius Vaitiekūnas (Lietuvos edukologijos universitetas, humanitariniai mokslai, filologija – 04 H, lietuvių literatūra – H 5903).

Disertacija bus ginama viešame Filologijos mokslo krypties tarybos posėdyje 2014 m. birželio mėn. 6 d. 14 val. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto salėje.

Adresas: Antakalnio g. 6, LT-10308, Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2014 m. gegužės mėn. 5 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto bibliotekose.

The main focus of this thesis is the prose fiction of author, playwright and newspaper columnist Ričardas Gavelis (1950-2002). Gavelis remains a multi-layered and multifaceted figure of Lithuanian literature: a physicist by education, a writer by vocation, an urban dweller by his inner intellectual and aristocratic posture. The landscape of Lithuanian prose fiction in the last decade of the 20th century and the first decade of Lithuanian Independence would be unimaginable without the presence of this author, as would the map of that period's cultural and social life.

Gavelis was the first writer (and seemingly still remains the only one) who immediately after the fall of the Soviet regime was able to provide an utterly open and critical point-of-view toward the current period and its everyday reality. His oeuvre thoroughly and ruthlessly recorded and analyzed the times and the events that took place around him: the ruptures in the epoch, its regimes and systems; the fall of the Soviet Union; the "Sąjūdis" movement; the beginnings of Independence; the social and cultural upheavals and the changes in orientation; the appearance and regrouping of new power and government structures; the developing processes of consciousness in both the nation as well as in a single individual; the attempts to comprehend the essence of being Lithuanian afresh, the sovereignty of the state and, eventually, one's own identity. All in all, Gavelis's creative trajectory and his fate cannot be separated from the political, social and cultural changes that took place in Lithuania. His recognition as a writer dawned concurrently with the dawn of Lithuanian Independence.

In the field of Lithuanian literature Gavelis distinguished himself by a declaratively anti-romantic sensibility; a frank and unsentimental critical manner of speaking; interesting, often unexpected models of narration and a rock-solid narrative structure; an attentive and scrupulous analysis of the current period and of the recent past that refuses and deliberately avoids any nostalgia or sentiment; (rich) imagery of the body, the city, erotica and death that had not been seen in Lithuanian prose until then; unique reflection and criticism of Soviet times; conceptual and vivid, critically reflective images of national identity and the subversion of Lithuanian myths.

Having made his debut in 1976 with a collection of short stories, *Neprasidėjusi šventė* (A Celebration that Hasn't Started), the writer received acclaim at the end of the 1980s, during the so-called period of "perestroika", when in 1989 his first novels, *Jauno*

žmogaus memuarai (Memoir of a Young Man)¹ and *Vilniaus pokeris* (Vilnius Poker) went into print. The latter – undoubtedly his most famous novel – is a landmark which divides the quarter-century (1976 to 2002) creative path of the author into two stages (the “pre-poker” and the “post-poker” one or “pre-*sqjūdis*” and “post-*sqjūdis*” one).

The “pre-poker” (1976-1989) stage is comprised of three collections of short stories: *Neprasidėjusi šventė* (1976), *Isibrovėliai* (The Intruders, 1982), *Nubaustieji* (The Punished Ones, 1987); three plays: *Inadaptatus* (1976), *Sūkuriai* (Vortexes, 1977), *Triumviratas* (The Triumvirate, 1986); one screenplay that was adapted for a film, *Rungtynės nuo 9 iki 9* (A Match from 9 to 9) by director Raimondas Vabalas.

The “post-poker” period consists of seven Vilnius-themed short stories, published as *Taikos balandis* (Dove of Peace, 1996) and the quintessence of Gavelis's oeuvre – the seven novels: *Jauno žmogaus memuarai* (1989), *Vilniaus pokeris* (1989), *Vilniaus džiazas* (Vilnius Jazz, 1993), *Paskutiniai Žemės žmonių karta* (The Last Generation of People on Earth, 1995), *Prarastų godų kvartetas* (A Quartet of Lost Musings, 1997), *Septyni savižudybės būdai* (Seven Ways of Suicide, 1999), *Sun-Tzu gyvenimas šventame Vilniaus mieste* (The Life of Sun Tzu in the Holy City of Vilnius, 2002). Since 1992 all of the latter works were complimented by the writer's noteworthy journalistic texts – a significant number of columns and comments on politics, economics, social subjects and culture – published in the daily newspaper *Respublika* and in the weekly magazine *Veidas*.

There is no doubt that Gavelis was one of the most important and distinguished voices of prose in the first decade of Independence. Gavelis's name never ceases to reappear and he is inevitably remembered when discussing contemporary Lithuanian literature, the prose fiction of the first decade of Independence, the development, trends and processes of that period². In spite of this objective perception, however, and the fact that the literary processes are inconceivable without Gavelis, paradoxically, his writings always remain somewhat marginal: they escape the dense nets of literary scholars' close attention, slipping like sand through your fingers or dripping like water through a sieve,

¹ A part of the novel was published in the journal, *Pergalė*, issues 2 to 3. It was published as a separate book only in

² See more: Jūratė Sprindytė, *Prozos būsenos: 1988-2005*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006.

just as the nameless narrator in the writer's last novel *The Life of Sun Tzu in the Holy City of Vilnius*.

Therefore, the research on Gavelis's oeuvre presented in this thesis is the first attempt to survey, systematize and properly assess, employing a monographic, focused and coherent method to the literature of this interesting and still only partially decoded author who made a prominent break in Lithuanian literature, and, according to Jūratė Sprindytė, shattered the greenhouse of Lithuanian prose.³

Gavelis distinguished himself from other writers by his consciously constructed and reconstructed narrative, which determines the deformations and transformations of its characters' body and mind, and, eventually, the thematic and structural peculiarity of the author's language. The notion of a construct or construction can hardly be avoided, and always follows Gavelis's entire literature and its assessments. It is a peculiar kind of key that unlocks not only the principle of the writer's works, but also their reception especially during the first decade of Lithuanian Independence. While reading Gavelis's texts, the recognition of this *constructive* principle, characteristic to this author, suggested the direction delineated by the text itself, or stepping over this threshold, made every reading of the writer's fiction – both short stories and novels – reveal the main features and authenticity of Gavelis's writings. This was how the research object of this dissertation began to take shape: at first it seemed that this will be an analysis of the most important constructs and structures that form Gavelis's creative world but a thorough rereading of Gavelis's proselegacy, its authentic narrative and its expression, unexpectedly, next to the constructive nature of Gavelis' literature, revealed the different, contradictory, and much broader deconstructive nature of the texts that covered both the construction and its deconstruction, reconstructing it differently and thus demonstrating the instability of the works' meaning, the very essence of the writer's work.

Therefore, the **research object of this thesis** is the deconstruction in Gavelis's prose that, to paraphrase the author himself, should be understood as a deconstruction of the literary canon, a writer's battle with the literary tradition in both the constructive and aesthetic sense. Gavelis was not a destroyer of structure; quite the contrary, he was a great adept of structure and that is testified to not only by his writings that boast of an

³*Ibid.*, op.cit, p. 47.

exceptional rock-solid, “tough as nails” structure, but also by preparatory material for the novels, notebooks kept in the writer's archives, that in large part consist of schemas, tables and even diagrams of his stories. The author did not deconstruct some author's text, but exposed the principle of realistic narrative, validated by tradition, that prescribes hierarchical, logocentric, traditional narrative strategies and narrative elements. Gavelis's narrative structure features a double plane: a strict outer narrative structure conceals inner violations of structure or permutations of certain narrative components that prevent the attainment of a total meaning and at the same time complicate the outer structure. The deconstructive narrative strategies that break through and follow the strict Gavelian narrative structures point to a language and its speaker – narrating and contemplating artist – affected by deconstructive thought.

Choosing deconstruction in Gavelis's prose as a research object complicates the theoretic approach and methodology as the object *partially* coincides, overlaps with the deconstruction employed as a research methodology. The **theoretic approach** in this thesis is made of two components, combining the above mentioned deconstructive analysis with research destined for a monograph. In other words, the scholarly research of Gavelis's writings focused on the whole of the writer's oeuvre (writing contexts, reception, the legacy of his manuscript archives) and covering historic-biographical, psychological, receptual, sociological aspects of this thesis is combined with an analysis of selected prose texts of the writer, performed by employing tools of deconstructive reading and interpretation.

The conviction is upheld that without a deconstructive reading and the instruments of interpretation it would scarcely be possible to identify and describe the narrative and thought deconstructions, i.e. to disclose the object of the thesis – the deconstruction, narrative and thought structure dislodgement, instability, permutation that result in the textual polysemy that exist both in the text under analysis and that is enacted by the writer himself. Deconstruction as a means of reading and research provides a critic with the possibility to employ a deconstructive arsenal for the reading of literary texts⁴. These two functions will undoubtedly overlap in the current thesis, quite

⁴ This double possibility – an author's power to deconstruct that is embedded in his text and, later, a critic's power to read the author's deconstruction by the means provided by deconstruction – is highlighted by Hillis Miller in his text „The Critic as Host“ by a playful polysemic use of the word „host“ which reveals a relation between a host and a parasite. See: J. Hillis Miller “The Critic as Host”, in: *Deconstruction and Criticism*, London and

seamlessly merging into one another and often turning into the relation between a host and a parasite, defined by Hillis Miller, proving that a literary text is a parasite from the point-of-view of a critic's text and *vice versa*, since every reading “contains, necessarily, its enemy within itself, it is itself both host and parasite.”⁵

For Gavelis's narrative analysis this thesis employs the deconstructive narrative interpretation principles, determined by Hillis Miller. The most significant principle is the image of the labyrinth that became a meaningful concept. In Miller's text a labyrinth becomes a departure point for speculation – Miller begins with Dionysus's words “I am your labyrinth” from Nietzsche's *Ariadne's Lament* to figure out how narrative repetitions create a labyrinth which prevents achievement of univocality; in other words, how a labyrinthine narrative is created which is beyond the possibility of absolute explanation and comprehension. The labyrinth becomes a symbol of deconstructive language and a narrative generated by deconstructive, fractured thought, and an antithesis to a rational, logocentric, coherent – composed in a linear sequence and a logical manner – traditional linear narrative.

The interpretation of a deconstructive narrative also covers characters as well as the instance of a narrator generating a narrative that is also decentralized in this type of narratives. This is indicative of the notion of a split subject taken over from psychoanalysis which refers to a perception of the “I” as the place of the interplay of meanings, quotes and intertexts. Attempts to identify the relation between narrator and characters will be supported by perhaps the most important notion in deconstruction – *différance*, which is “a structure and a movement no longer conceivable on the basis of the opposition presence/absence. *Différance* is the systematic play of differences, of the traces of differences, of the *spacing* by means of which elements are related to each other.”⁶

The description of Gavelis' irony will employ Paul de Man's analysis of irony that broaden and supplement the field of deconstructive narrative comprehension and operation. In this work irony will be considered as yet another instrument of deconstruction that will be employed to indicate the “multi-layeredness” of textual

Henley: Routledge and Kegan Paul, 1979, p. 226.

⁵*Ibid.*, 184

⁶ Jacques Derrida, *Positions* (Translated and annotated by Alan Bass), Chicago: The University of Chicago Press, 1981, p. 27.

meaning and to name the interplay of different readings. When in possession of a double or contradictory structure of meaning (when the object refers to one thing while signifying another, usually one completely opposite, the resulting idea is fathomable only with difficulty) the irony automatically eliminates coherence as a possibility of narrative rationality, order, evenness and clarity.

Aim of the research: the thesis attempts to theoretically conceptualize Gavelis's creative principle by combining a monographic research of the author's oeuvre and its deconstructive reading, re-reading his prose texts, dwelling on Gavelis's reception and employing Gavelis's archival material that has so far never been researched.

Research material: Gavelis' short story collections *The Intruders* (1982) and *The Punished Ones* (1987); the novels *Vilnius Poker* (1989), *Vilnius Jazz* (1993) and *The Last Generation of People on Earth* (1995). The deconstructive research ends with a fragmented discussion of the last novel by Gavelis, *Life of Sun Tzu in the Holy City of Vilnius* (2002).

Thesis goals:

1. To build a methodological approach for the research of Gavelis's prose by choosing aspects of monographic research and principles of deconstruction suitable for the analysis of literary texts.
2. To research the reception of Gavelis' writings and his manuscript archive by including them latter in the writer's creative context and the research field of his oeuvre.
3. To research selected Gavelis's prose texts by employing selected principles of deconstructive reading and interpretation.
4. To discuss what kinds of functions and powers apply to the “I” figure in the writer's texts.
5. To analyze the deconstructive aspects of the narrator.
6. To analyze the semantic function of Vilnius in the narratives.
7. To describe Gavelis's narrative by applying categories of the deconstructive narrative.

8. To analyze how irony functions in the deconstruction of meaning.
9. To define the most characteristic principle of Gavelis's writings.

Innovation, relevance and significance of the thesis

The innovation of this dissertation is determined by several important factors:

- 1) This is the first monographic, consistent and comprehensive research of Gavelis's writings, reception and archival material.
- 2) This is the first application of deconstructive reading and interpretation to Gavelis's work, which supplements the dominant postcolonial notion of Gavelis as a critic of Soviet life.
- 3) This deconstructive analysis of Gavelis's prose fiction, based on the theoretical principles of Derrida and de Man, for the first time in Lithuanian literary scholarship employs the works of J. Hillis Miller.

This provides grounds to assume that the research of the current thesis will, first of all, serve as a significant foregrounding of Gavelis's work and by doing so strengthen and reinforce his position in the history of Lithuanian literature. This thesis could also serve to highlight the development, processes and trends of contemporary Lithuanian literature, especially those spanning the first decade of Lithuanian Independence.

Thesis statements for the defense

1. The application of deconstructive reading and interpretation principles to the analysis of Gavelis's writings is productive as it not only allows to broaden and supplement the reception of the writer's oeuvre, but also offers new, substantial ways of its reading and narrative interpretation.
2. A monographic look into Gavelis's writings highlights the links between the short stories and the novels.
3. Gavelis's short story collection *Intruders* and *The Punished Ones* can be read as a single continuous, consistent, conceptually premeditated and represented manifesto of Gavelis's writings, that reveals a *different* field of themes and the expression of a deconstructed and narrated world.
4. Gavelis's theory of internal inhabitants and its embodiment in the texts testify to

the multitudinous character of the split subject and its undetermined character, indicating the deconstructivity of Gavelis's notion of a human and at the same time questioning the traditional representation of characters.

5. Gavelis created an anti-demiurgic, labyrinthine deconstructive narrative that is distinguished by a formula: “it was this way, that way and another way – every kind of way at the same time, side by side.”
6. All the characters in Gavelis's system essentially live according to the more powerful and ruling deconstructive logic and whims of Vilnius, following the scripts of their lives that are written and assembled by Vilnius.
7. Opposition to the system (usually the Soviet one) as an institution that oversees, occupies and paralyzes every field of human life, including the mind, undoubtedly enforcing the only *correct* understanding and meaning, in Gavelis's prose gains features of deconstructive irony and irrationalism.

Structure of the thesis

The thesis consists of an introduction, a chapter on theory, three chapters of research, conclusions and a bibliography.

Research part of the thesis

“Gavelis's short stories: to solve the ugly problem of N.”

This chapter analyzes Gavelis's short story collections *The Intruders* (1982) and *The Punished Ones* (1987) written in the 1980s. They are both read as a single continuous, coherent, conceptually premeditated and embodied manifesto of Gavelis's writings that reveals both the thematic field and the expression of the narrated world. Analysis of Gavelis's short stories draws attention to the specific features of the writer's narrative, thus turning away from the realistic narrative that reflects reality, distinguishing instead the inaugurative narrative that aims to create a *different* narrative, characteristic of new, unique narrative constructions, by employing transformed, fractured reflections of a deconstructed reality. It is only to be expected then that the characters of such narrative and the narrator himself also stray from the frame of

traditional definition, as they are distinguished by the multifaceted character of their identity which is difficult to grasp.

Applying deconstructive interpretation principles is an attempt to identify and describe the narrator of Gavelis's short stories and his relation with the characters of the narrated story. The narrator is a labile, opaque, many-faced and polysemous textual figure that becomes an object of deconstruction – both experiencing and establishing it. The narrator is a mosaic of different internal inhabitants or a solitaire game of portraits that evolves into a much broader notion of the “I” figure. The “I” figure is significant, interesting and the most important space of Gavelis's narrative, where playful relations delineate a different path of textual meaning – it is not verbalized but played-out. The “I” space collects not only the figures and their meanings that come from other texts and often recreate themselves anew, but the existing ones also transform in their own peculiar ways. A close analysis of the theory of Gavelis's internal inhabitants proves that the writer found a unique solution to the problem of the *ugly N. (narrator)* that he was so concerned about.

“The quintessence of Rashomon, that evolved into a deconstructive narrative: *Vilnius Poker, The Last Generation of People on Earth*”

This chapter devotes the most attention to the analysis of the most famous Gavelis novel, *Vilnius Poker*. Having chosen the material found in Gavelis's archive as a key, it is claimed that the writer borrowed his unusual construction of the narrative from the Japanese director Akira Kurosawa's film *Rashomon*. Applying the cinematographic “rashomonic” narration model helps to identify and describe the narrative of *Vilnius Poker*, its multiple narrative lines and ambiguous complexity. This proves that the structure of Gavelis's novel not only corresponds to the “Rashomonic” narrative structure, but even transforms and supplements it in multiple ways; therefore, the “Rashomonic” narrative model distinguished by film scholars is insufficient for the analysis of the internal narrative lines of the novel. In order to penetrate and describe them the analysis had to employ the narrative interpretation principles delineated by J. Hillis Miller that identify the features of deconstructive, labyrinthine narrative. It is concluded that Gavelis complicates Kurosawa's *Rashomon* model by creating a model

that can be termed as deconstructive – labyrinthine, an unexplainable narrative that cannot testify to a single truth or a central meaning.

Gavelis' *Vilnius Poker* enabled him to demonstrate the possibility of narrating a multi-layered narrative while keeping the characters in a never-ending yet rigidly structured narrative labyrinth. The combination of *Rashomon* and labyrinthine narrative tested in *Vilnius Poker* will return in all Gavelis's remaining texts. Echoes of a different "it was this way, that way and another way – every kind of way at the same time, side by side" narrative will not fade that easily from Gavelis' creative trajectory, leaving traces one way or another in all of them. However, their brightest, though, differently represented presence is seen in the novel *The Last Generation of People on Earth*. The analysis of the latter novel attempts to assess the extent to which its narrative structure differs from that of *Vilnius Poker*.

If *Vilnius Poker* left an impression that by evolving the quintessence of "Rashomonic" plaits into a deconstructive narrative Gavelis demonstrates the best narrative form of the (anti)demiurge, then reading *The Last Generation of People on Earth* convinces one that with this novel and its phantasmagorical imagery Gavelis surpasses himself by creating a novel of apocalyptic trajectories and at the same time a narrative about the first years of Independence that strikes you with powerful metaphors.

In the novel *The Last Generation of People on Earth* Gavelis creates a picture of the end of the world, while the vividness of his visions often surpass the demonic Hieronymus Bosch and the stories of his paintings. On the other hand, in this novel, despite deconstruction, Gavelis retains the Boschian feature to show people the way they are from the inside, rather than the outside, without at the same time forgetting to combine these planes into the inner and outer planes of Vilnius.

"Vilnius Jazz: a polyphonic circus of being, perspectives of narrative and the power of irony"

This chapter mostly focuses on Gavelis's third novel, *Vilnius Jazz*, that was undeservedly forgotten by the reception. The main interest of this analysis is devoted to the novel's narrator and narrative as well as the irony employed by the narrator.

A scrupulous analysis of the narrator's expressive means makes it possible to claim that the novel's narrator, distinguished by his indefinite identity, is reminiscent of

the narrator of Virginia Woolf's *To the Lighthouse*. Each part of the novel demonstrates a slightly different expression and powers of operation of the narrator: in *Meditations* he chooses to speak utilizing the stream of consciousness of different characters. The writer claims that the narrator of the first part of his novel is the sum of these autonomous consciousnesses, a collective consciousness. *Bakneriada* is narrated by a traditional omniscient narrator (completely overwhelmed by the main character of that chapter – Bakner) who at first sight appears to be reigning in the last part, *The Great Community*, as well. However, a more thorough reading reveals that the narrator of this part of the novel, who is always speaking in third person, is still a cumulative inner voice of all the other characters, not only opening the depths of their streams of consciousness, but also merging them in a strange way. The merging of the characters' streams of consciousness in the last part of the novel testifies to the human deconstructivity in Gavelis's writings.

The narrator's means of expression in this novel is inseparable from the digressions of the narrative, which is established by the Bakner character who acts in the middle of the novel. He is related not only to the fractures in the narrative, but also with the obvious irony employed by the writer. Irony is the perfect means to transform Soviet life into the absurd. Irony in Gavelis's novel works to enforce the double loss of control: it not only demonstrates how a traditional narrative and its structures lose control, but at the thematic level it also illustrates how one of the strictest political systems, which devoted its entire focus to control, is able to lose it and turns into a ridiculous delirium. In this novel Gavelis's irony constantly changes its guise, hiding behind a deliberate parody of Soviet slogans, playfully absurd, yet never abandoning its true axis: to establish double code of perception, to create polysemy and reveal the most secret tensions of meaning.

“Conclusions or the Last scriptures of Gavelis as hieroglyphs of his entire works”

The attempt to summarize the research employed for the current thesis requires the assistance of the final Gavelis novel, *The Life of Sun Tzu in the Holy City of Vilnius*, which is considered to be a synthesis of the entire oeuvre of the writer and as the most important hieroglyphs of the Gavelian system. Precisely they, the cipher that unlocks all

the secrets and the most significant messages of the author, serve as a generalization of the most important aspects revealed and recognized in Gavelis's prose. (After all, staying faithful to the current thesis' unorthodox method of deconstruction which doesn't provide final answers, there will not and cannot be any final conclusions.)

(1) *The hieroglyph "I": a deconstructive identity controlled by internal inhabitants.* In all Gavelis's texts analyzed for this thesis, "I" is the space of interplay of meanings, intertexts and intertextual characters, relations between the narrator and the character and their overlapping – they occasionally disappear and then suddenly reappear, undoubtedly becoming the internal inhabitants of the "I". The figure of the main character in the last Gavelis novel once again retains the most significant features of his deconstructive human: his identity is neither continuous, nor consistent, it is stitched or put together from different internal inhabitants. The past haunts this character just as Hamlet is haunted by the shape of his father's (most often a hero who devotes himself to the system) ghost and gloomy memories, while his future develops according to the unknowable and unpredictable laws of Vilnius which most often establish an alternative world to the political and social system depicted in the novel. The theory of internal inhabitants in Gavelis's writings is crowned by a polysemous and only vaguely fathomable image of a hieroglyph, which witnesses to the multitude of entities present in a person and the process (or success) of reading them that takes an entire lifetime.

(2) *The hieroglyph of the narrative: the deconstructive labyrinth.* The Gavelis novels analyzed avoid a coherent, chronologically sound and orderly narrative. On the contrary, here the narrative line is constantly twisting, spinning like a spring – returning to the beginning at times, skipping towards the future at others – thus adapting to the deconstructively eroded and unreliable narrator, whose "brain has all the seasons of the year and time currents mixed up; therefore, the past quite often follows after the future." (p.162) By modifying the cinematographic, "Rashomonic" model Kurosawa established, by expanding it into a labyrinth, into a narrative that cannot generate a single and undisputed meaning, that constantly fractures, repeats itself, repeats itself *differently*, Gavelis demonstrated not only a way to create a multi-layered and polysemous narrative, but also a way to settle it into a never-ending, yet solidly structured labyrinth of narrative. The combination of "Rashomonic" and labyrinthine narratives that for the first time appeared and was tested in *Vilnius Poker* has become an authentic deconstructive

narrative of Gavelis, which in one way or another, in different variations of narrative digressions, in branching out of the narrative line, is reflected in his other novels.

The narrative and narrative elements, the world that is being created by the such a narrative, becomes one of the most significant objects of Gavelian deconstruction that testifies to the anti-demiurgic, deconstructive narrative that is distinguished by a single formula for its existence: “it was this way, that way and another way – every kind of way at the same time, side by side.” Therefore, the inconsistent, polysemous, multi-layered identity of the characters is inseparable from the similarly polysemous and multi-layered, therefore, inconsistent narrative.

(3) *A hieroglyph of system and construction: irony and a dive into the thick of history.* In the field of Lithuanian literature, Gavelis and his texts distinguish themselves by their themes, which one way or another are determined by Gavelis's talent “to dive into the thick of history up to his neck” as the writer Jurgis Kunčinas put it. Gavelis was practically the only creator of Lithuanian literature who scrupulously examined and reflected the current, especially the political reality and the regime that in his texts would come to life both in its real and transformed guises that were set down in an authentic narrative structure. Namely his strict, nearly rock-solid structural frame was essential for Gavelis in order for him to ideally recreate the image of *the system*. In his early novels the system is the occupying Soviet government and its rule (in *Vilnius Poker*, *Vilnius Jazz*). In later ones it is the first decade of Lithuanian Independence and the trajectories of the current government (*The Last Generation of People on Earth*, *The Life of Sun Tzu in the Holy City of Vilnius*). The structure of the social system / the regime perfectly depicts and demonstrates the workings of deconstruction, how it erodes and collapses the structure from within.

Generally speaking it could be claimed that nearly in all his novels Gavelis was interested in the mechanical principles of government and how it involves and changes concrete people. Thinking about the real government structures depicted or, better, precisely recreated in Gavelis's novels, it becomes obvious that they are broken and deconstructed by the unmistakable Gavelian irony. Namely this irony in nearly every Gavelis story establishes a double code of reading and perception, creates polysemy and reveals the most secret tensions, the weakest spots, thus demonstrating the contradictions within the structure, that destroy and recreate the very structure itself. Gavelian irony is

inseparable from the ridicule of government systems and political regimes, that for the first time so clearly and playfully debuted in *Vilnius Jazz*, in his last novel reveals itself without hiding behind the masks of Baknerism and becomes the inner, thus deconstructed, voice of a government, that has comprehended the system from within: “all politicians, all men and women of power are not human at all, they are merely yellow human prostheses.” (p. 209) All in all, the deconstructive analysis of life, therefore of government as well, in this novel in a way approaches its own boundary – the narrator is increasingly more often obsessed by desperation and futility, pain, anger and other destructive emotions in this story quite often lie side by side with hopelessly black, hopeless parody and powerful irony.

To rephrase Roland Barthes, Gavelis turned irony and demystification into a form of writing truth about life. In his novel *The Life of Sun Tzu in the Holy City of Vilnius*, even during the euphoria of “Sajūdis” reviving a nation he saw new dangers of hypocritical ideology that mystifies the nation and conceals the dangers of egotistic interests. He researched new constructions of life and mythologizations, and showed their other deconstructive side that in Gavelis's works alongside the intellectual had a political and social lining.

(4) *The hieroglyph of Vilnius*. Gavelis's novel *Vilnius Poker* published in 1989, began Gavelis's thirteen-year long career as an attentive and probably the only *such* truthful chronicler of Vilnius. Every novel by this author (perhaps except *A Memoir of a Young Man* having the least imagery of Vilnius) not only fails to avoid Vilnius as the most significant place of action, but also constantly reminds both the reader and the characters of the miraculous and demiurgical Vilnius's powers. All the characters of Gavelis's system essentially live according to Vilnius's logic, laws and whims that nobody knows and that are basically unknowable, according to their life scenarios that are written and assembled by Vilnius itself. Even though Vilnius is a higher and a more powerful force it still remains inseparable from them. Therefore, generally speaking, it could be stated that Vilnius is the main and the most significant sender, actor, the great demiurge of narratives and stories. In every narrative Vilnius both constructs and deconstructs, being both a traditional element and one resistant to the laws of traditional narrative, that quite often interrupts not only the narrative, but also the consistent lines of the actors.

(5) *The hieroglyph of deconstruction*. All the mentioned hieroglyphs and their more or less thorough analysis that comprises the core of the current thesis, lead to a single giant hieroglyph of deconstruction in Gavelis's prose. According to Gavelis, the discussed aspects are internal inhabitants of the deconstruction that is visible in the author's texts. Needless to say, not all of them are included, as it would be an impossible task to recognize, record and finally describe them all.

Gavelis's entire prose fiction can be read as a single hieroglyph and as a continuous and multitudinous textual *fabric* by always reading a different novel, weaving them together, and reweaving them anew. Therefore, it is no wonder that the nameless narrator of the last novel reminds us of the subject lost in the fabric / text mentioned by Barthes that like a spider vanishes in its own cobweb of nets, in the deconstructive Ariachnic (both Ariadne's and Arachne's) labyrinth so characteristic of Gavelis's narrative. Namely this, according to Barthes, would allow one "to define the theory of the text as an *hyphology* (hyphos is the tissue and the spider's web)."⁷

Deconstructive reading of the selected Gavelis texts allowed us to take a fresh look at this often undeservedly forgotten writer. The domination of sociological and postcolonial reception of Gavelis as a critic of Soviet life has been supplemented by a new point-of-view: by the deconstruction of end of the 20th century intellectual prose identities. The author's creative line, his posture in life unconsciously forces us by association to remember the last chapter of *The Life of Sun Tzu in the Holy City of Vilnius* – "The Righteous Ones" which describes with an ironic grin that the purpose of the righteous ones is to justify the world in the eyes of God. When reading Gavelis's prose it quite often seems that Gavelis had taken on such unbearable mission himself. Of course, he didn't impose on himself the mission of the traditional righteous man whose crystal clear mind allows him to see the world very lucidly, who makes prophecies and declares war in the name of love against all weeds (and in the novel is depicted with black parody), but rather he is the deconstructive righteous man, the one who seeks to understand incomprehensible human life, dedicates himself to the constant job of narration-research and, already, it seems, to unbearable suffering for the obscurity of an unreasonable world.

⁷ Roland Barthes, *The Pleasure of the Text*, New York: Hill and Wang, 1975, p. 64.

REZIUMĖ

Šioje disertacijoje pristatomo mokslinio tyrimo centre – prozininko, dramaturgo ir publicisto Ričardo Gavelio (1950–2002) proza. Gavelis buvo ir yra daugiasluoksni bei keliabriaunė lietuvių literatūros figūra. Fizikas pagal išsilavinimą, rašytojas pagal pašaukimą, miestietis pagal vidinę intelektinę, aristokratišką laikyseną. Kūrėjas, be kurio neįsivaizduojamas XX amžiaus paskutiniojo arba pirmojo nepriklausomybės dešimtmečio ne tik lietuvių prozos, bet ir tuometinio kultūrinio bei visuomeninio gyvenimo žemėlapis.

Gavelis buvo pirmasis rašytojas (ir, regis, vis dar lieka vieninteliu), žlugus sovietinei santvarkai, sugebėjęs iškart, itin atvirai ir kritiškai, pažvelgti į gyvenamąjį laikotarpį ir jo aktualijas. Jo kūryba negailestingai ir kruopščiai fiksavo bei nagrinėjo tai, kas tuo metu vyko: epochų, santvarkų ir sistemų lūžiai, Sovietų Sąjungos griuvimas, Sąjūdis, Nepriklausomybės pradžia, socialiniai ir kultūriniai pokyčiai ir persiorientavimai, naujų galios ir valdžios struktūrų kūrimasis ir persigrupavimai; tiek tautos, tiek atskiro individo sąmonėjimo procesai, mėginimai naujai suvokti lietuviybę, savo šalies suverenitetą ir galiausiai savąją tapatybę. Apskritai Gavelio kūrybinė trajektorija ir likimas yra neatsiejami nuo politinių, socialinių ir kultūrinių Lietuvos pokyčių. Tai buvo rašytojas, kurio tikroji valanda išaušo kartu auštant ir Lietuvos Nepriklausomybei.

Lietuvių literatūros lauke Gavelis išsiskyrė: deklaratyviai antiromantine pasaulėjauta; negailestingu, atviru ir neašarotu kritišku kalbėjimu; logiškai ir sąmoningai konstruojama bei kryptingai provokuojančia, mąstyti verčiančia proza; įdomiais, neretai netikėtais pasakojimo modeliais ir geležine pasakojimo struktūra; dėmesinga ir kruopščia gyvenamo laiko ir nesenos praeities analize, kuri atsisako bei sąmoningai vengia bet kokios nostalgijos ar sentimentų; iki tol lietuvių prozoje nebūtais (sodriais) kūno, miesto, erotikos, mirties vaizdiniais; unikalio sovietmečio refleksija ir kritika; konceptualiais ir ryškiais, kritiškai reflektuojamais nacionalinės tapatybės įvaizdžiais ir lietuviybės mitų nuvainikavimu.

Debiutavęs 1976 metais apsakymų rinkiniu *Neprasidėjusi šventė*, rašytojas išgarsėjo devintojo dešimtmečio pabaigoje, vadinamuoju „perestroikos“ laikotarpiu,

1989 metais pasirodžius jo pirmiesiems romanams *Jauno žmogaus memuarai*⁸ ir *Vilniaus pokeris*. Pastarasis, neabejotinai garsiausias rašytojo kūrinys, yra riboženkliis, į du kūrybinius etapus („ikipokerinį“ ir „popokerinį“, arba „ikisąjūdinį“ ir „posąjūdinį“) dalijantis beveik ketvirtį amžiaus (1976–2002) aprėpiančią rašytojo kūrybinį kelią.

„Ikipokeriniam“ (1976–1989) etapui priskiriami trys apsakymų rinkiniai: *Nepрасidėjusi šventė* (1976), *Isibrovėliai* (1982), *Nubaustieji* (1987); trys pjesės *Inadaptatus* (1976), *Sūkuriai* (1977), *Triumviratas* (1986); vienas realizuotas kino scenarijus, pagal kurį 1980 metais režisierius Raimondas Vabalas sukūrė filmą *Rungtynės nuo 9 iki 9*. „Popokerinį etapą“ (1989–2002) sudaro septynių Vilniaus apsakymų knyga *Taikos balandis* (1996) ir Gavelio kūrybos kvintesencija, septyni romanai: *Jauno žmogaus memuarai* (1989), *Vilniaus pokeris* (1989), *Vilniaus džiazas* (1993), *Paskutinioji Žemės žmonių karta* (1995), *Prarastų godų kvartetas* (1997), *Septyni savižudybės būdai* (1999), *Sun-Tzu gyvenimas šventame Vilniaus mieste* (2002). Greta jų šiuo laikotarpiu, nuo 1992 m., minėtini publicistiniai rašytojo tekstai – daugybė autorinių skilčių ir komentarų, politikos, ekonomikos, visuomenės, kultūros temomis – publikuoti dienraštyje *Respublika* ir savaitraštyje *Veidas*.

Nėra abejonių Gavelį buvus vienu svarbiausių ir ryškiausių Nepriklausomybės pirmojo dešimtmečio prozos balsų. Jo vardas nuolat prisimenamas kalbant apie šiuolaikinę lietuvių literatūrą, apie Nepriklausomybės prozos pirmąjį dešimtmetį, apie tuometinę literatūros raidą, tendencijas ir procesus⁹. Tačiau nepaisant šio objektyvaus suvokimo ir literatūros procesų *neįsivaizduojamumo* be Gavelio, jo kūryba, paradoksalu, nuolat lieka tarsi paraštėje, neįkliūdama į tankius literatūrologų dėmesio tinklus, it paskutiniojo rašytojo romano *Sun-Tzu šventame Vilniaus mieste* bevardis pasakotojas, išbyrėdama pro pirštus kaip paplūdimio smėlis ar ištekdama kaip vanduo per rėtį.

Todėl šioje disertacijoje pristatomas Gavelio kūrybos tyrimas yra pirmasis mėginimas monografiniu, įdėmiu ir nuosekliu žvilgsniu aprėpti, susisteminti ir deramai įvertinti šio įdomaus ir vis dar iki galo neįminto rašytojo kūrybą, padariusią didelį lūžį lietuvių literatūroje, sugriovusią, anot, Jūratės Sprindytės, lietuvių prozos šiltadaržį.¹⁰

⁸ Romanas dalimis buvo publikuotas žurnale *Pergalė*, 1989, nr. 2-3. Atskira knyga išleistas tik 1991 m.

⁹ Žr. daugiau: Jūratė Sprindytė, *Prozos būsenos: 1988-2005*, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2006.

¹⁰ *Ibid.*, p. 47.

Gavelis iš kitų rašytojų išsiskyrė sąmoningai konstruojamu ir perkonstruojamu pasakojimu, kuris nulemia veikėjų kūno ir sąmonės deformacijas ar transformacijas, galiausiai, kalbėjimo teminį bei struktūrinį išskirtinumą. Konstrukto ar konstrukcijos sąvoka sunkiai išvengiama ir nuolat lydi ketvirtį amžiaus aprėpiančią Gavelio kūrybą ir jos vertinimus. Tai savotiškas raktas, rakinantis ne tik rašytojo kūrybinį principą, bet ir kūrybos, ypač pirmojo dešimtmečio, recepciją. Skaitant Gavelio tekstus išryškėjęs rašytojui būdingo *konstrukcinio* principo atpažinimas virto teksto diktuojama skaitymo kryptimi, arba slenksčiu, kurį peržengus ir ėmus skaityti visus rašytojo prozinius tekstus – ir novelistiką, ir romanus – vis labiau vėrėsi ir ryškėjo Gavelio kūrybos kontūrai, svarbiausieji bruožai ir autentiškumas. Taip pradėjo ryškėti ir disertacijos tyrimo kryptis: iš pradžių atrodė, kad tai bus svarbiausių Gavelio kūrybinį pasaulį formuojančių konstrukto ir struktūrų analizė, tačiau įdėmiai įsiskaičius į Gavelio prozinį palikimą, autentišką pasakojimą ir jo raišką, netikėtai, greta konstrukcinės, išryškėjo ir priešinga, gerokai platesnė dekonstrukcinė – aprėpianti ir konstrukciją, ir jos iškonstravimą, perskonstruojant kitaip, parodant prasmės nestabilumą – Gavelio kūrybos prigimtis.

Taigi šios **disertacijos tyrimo objektas** yra dekonstrukcija Gavelio prozoje, kuri, perfrazuojant patį rašytoją, suvoktina kaip literatūros kanono dekonstravimas, rašytojo rungimasis su literatūros tradicija ir konstruktyvine, ir estetinė prasme. Gavelis nebuvo struktūros naikintojas, priešingai, jis buvo didis struktūros adeptas – tą liudija ne tik jo tekstai, išsiskiriantys geležine, gerai „sukalta“ struktūra, bet ir rašytojo archyve saugoma parengiamoji romanų medžiaga, kurios nemažą dalį sudaro schemas, lentelės, netgi apsakymų diagramos. Rašytojas dekonstravo ne kažkieno parašytus tekstus, o tradicijos įteisintą realistinį pasakojimo principą, nurodantį į hierarchizuotas, logocentriškas, tradicijos įteisintas pasakojimo strategijas ir pasakojimo elementus. Gavelio pasakojimo struktūrai būdinga dviguba plotmė: griežta išorinė pasakojimo struktūra slepia vidinius struktūrų pažeidimus ar tam tikrus pasakojimo dėmenų perdėliojimus, kurie neleidžia pasiekti visuminės prasmės ir kartu sukomplikuoja išorinę struktūrą. Pro „gaveliškai geležines“ kūrinių struktūras prasibraunančios, jas lydinčios dekonstrukcinės pasakojimo strategijos nurodo į dekonstrukcinio mąstymo veikiamą kalbą ir ją kalbantį – pasakojantį ir mąstantį – kūrėją.

Darbo objektu pasirinkus dekonstrukciją Gavelio prozoje kiek komplikuojasi teorinių prieigų ir metodologijos klausimas, nes objektas *iš dalies* sutampa, persidengia su **tyrimo metodologijai** priskirtina dekonstrukcija. Gavelio kūrybos analizę šioje disertacijoje sudaro du dėmenys, minėtą dekonstrukcinį tyrimą derinant su monografiniu tyrimu. Kitaip tariant, monografinis Gavelio kūrybos tyrimas, dėmesį telkiantis į rašytojo kūrybos visumą (kūrybos kontekstai, recepcija, rankraštinis archyvinis palikimas) ir aprėpiantis biografinio, psichologinio, recepcinio, socioistorinio ir estetinio tyrimų aspektus šioje disertacijoje sujungiamas su pasirinktų Gavelio prozos tekstų analize, kuriai atlikti pasitelkiami dekonstrukciniai teksto skaitymo ir interpretavimo įrankiai.

Šiame darbe laikomasi nuostatos, kad be dekonstrukcinio skaitymo ir interpretavimo instrumentarijaus būtų vargiai įmanoma atpažinti ir aprašyti pasakojimo ir mąstymo struktūrų dekonstrukcijas, taigi, atskleisti disertacijos objektą – analizuojamame tekste esamą ir rašytojo vykdomą dekonstrukciją, ne tik pasakojimo, bet ir mąstymo struktūrų išjudinimą, nestabilumą, perkeitimą bei taip besikuriantį tekstų daugiaprasmiškumą. Dekonstrukcija kaip skaitymo ir tyrimo būdas suteikia kritikui ar kritikei galimybę dekonstrukcinį arsenalą panaudoti literatūros tekstams įskaityti¹¹. Šios dvi funkcijos disertacijoje neabejotinai persiklos, tapdamos sunkiai viena nuo kitos atskiriamos, neretai jungsis Hillis Millerio aprašytu šeimininko ir parazito santykiu, patvirtinančiu, kad literatūros tekstas yra parazitas kritiko teksto atžvilgiu, ir atvirkščiai – nes „kiekviename perskaityme neišvengiamai slypi jo vidinis priešas; jis pats savaime yra ir šeimininkas, ir parazitas“¹².

Gavelio naratyvo analizei šiame darbe pasitelkiami Hillis Millerio išskirti dekonstrukciniai pasakojimo interpretavimo principai. Svarbiausias jų – labirinto vaizdinys, virtęs reikšminga sąvoka. Labirintas Hillis Millerio tekste tampa mąstymo išeities pozicija – Dioniso žodžiais „Aš esu tavo labirintas“ iš Nietzsche's teksto „Ariadnės dejonė“ Milleris pradeda aiškintis, kaip naratyvo pasikartojimai sukuria labirintą, dėl kurio negalima pasiekti visuminės prasmės, arba kitaip tariant, kaip

¹¹Šią dvigubą galimybę – kūrėjo galią dekonstruoti, kuri yra fiksuojama jo tekste, ir vėlesnę kritiko galią tą dekonstrukciją perskaityti dekonstrukcijos teikiamomis priemonėmis – savo tekste „Kritikas kaip šeimininkas“ yra išryškinęs Hillis Milleris, pasitelkęs angliško žodžio „host“ kuriamą žaidybišką daugiaprasmiškumą. Žr.: J. Hillis Miller, „Kritikas kaip šeimininkas“, iš anglų k. vertė Rasa Drazdauskienė, in: *XX amžiaus literatūros teorijos: Antologija*, II dalis, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2010, p. 175–208.

¹²*Ibid.*, 184.

susikuria labirintinis pasakojimas, kurio negalima iki galo paaiškinti ir suprasti. Labirintas tampa dekonstrukcinės kalbos ir dekonstrukcinio, įtrūkstančio mąstymo generuojamo pasakojimo simboliu ir priešprieša racionaliam, logocentriškam, nuosekliai – linijine seka, logine tvarka – dėliojamam tradiciniam linijiniam pasakojimui.

Dekonstrukcinio naratyvo interpretavimas aprėpia ir veikėjus bei pasakojimą generuojančią pasakotojo instanciją, kuri irgi decentruojama tokio tipo pasakojime. Tai nurodo dekonstrukcijos iš psichoanalizės perimtą skilusio subjekto sampratą, kai „Aš“ suvokiamas kaip reikšmių, citatų ir intertekstų žaismo vieta. Mėginant identifikuoti pasakotojo ir personažų santykį bus pasitelkiama ir bene svarbiausia dekonstrukcijos sąvoka *différance*, kuri „yra struktūra ir judėjimas, kuris daugiau nebegali būti suvokiamas remiantis opozicija esatis/nesatis. *Différance* yra sistemiškas skirtumų, skirtumų pėdsakų, tarpų žaismas, kuriuo parodoma, kaip tie elementai yra susiję tarpusavyje.“¹³

Gavelio ironijai aprašyti bus pasitelkiami Paulio de Mano ironijos fenomeno tyrimai ir analizė, kurie praplečia ir papildo dekonstrukcinio pasakojimo suvokimo ir veikimo lauką. Ironija šiame darbe bus suvokiama kaip dar vienas dekonstrukcijos instrumentas, pasitelkiamas teksto prasmės „keliasluoksniškumui“ ir skirtingų perskaitymų žaismui įvardyti. Turėdama dvigubą ir prieštaringą prasmės struktūrą (nurodo viena, žymi kitą, dažniausiai kardinaliai priešingą dalyką ir sykiu sunkiai pagaunamą mintį), ironija automatiškai naikina bet kokią nuoseklumo kaip pasakojimo racionalumo, tvarkos, lygumo ir aiškumo galimybę.

Darbo tikslas – disertacijoje siekiama, derinant rašytojo kūrybos monografinį tyrimą ir dekonstrukcinį jos perskaitymą, teoriškai konceptualizuoti Gavelio kūrybinį principą, naujai perskaitant jo prozos tekstus, kartu aktualizuojant Gavelio recepciją bei į apyvartą įtraukiant iki šiol netyrinėtą Gavelio archyvinį palikimą.

Darbo medžiaga – Gavelio apsakymų ciklai *Isibrovėliai* (1982) ir *Nubaustieji* (1987); romanai *Vilniaus pokeris* (1989), *Vilniaus džiazas* (1993) ir *Paskutinioji Žemės žmonių karta* (1995). Punktyriškai, baigiant dekonstrukcijos tyrimą, aptariamas paskutinis Gavelio romanas *Sun-Tzu gyvenimas šventame Vilniaus mieste* (2002).

¹³ Jacques Derrida, *Positions* (Translated and annotated by Alan Bass), Chicago: The University of Chicago Press, 1981, p. 27.

Darbo uždaviniai:

1. Sukonstruoti metodologinę prieigą Gavelio prozai nagrinėti, atsirenkant monografinio tyrimo aspektus ir literatūros tekstų analizei tinkamus dekonstrukcijos siūlomus principus.
2. Ištirti Gavelio kūrybos recepciją ir rankraštinių archyvinį palikimą, įtraukiant juos į rašytojo kūrybinį kontekstą ir kūrybos tyrimų lauką.
3. Ištirti pasirinktus Gavelio prozos tekstus, taikant jiems atsirinktus dekonstrukcinio skaitymo ir interpretavimo principus.
4. Aptarti, kokios funkcijos ir galios rašytojo tekste tenka „Aš“ figūrai.
5. Ištirti pasakotojo dekonstruktyvumą.
6. Ištirti Vilniaus semantinę funkciją pasakojimuose.
7. Aprašyti Gavelio pasakojimą, taikant dekonstrukcinio pasakojimo kategorijas.
8. Ištirti, kaip ironija dalyvauja prasmės dekonstravime.
9. Apibrėžti Gavelio kūrybai būdingiausią kūrybinį principą.

Darbo naujumas, aktualumas ir reikšmė

Šio darbo naujumą nulemia keli svarbūs veiksniai:

- 1) pirmąsyk imamasi monografinio, nuoseklaus ir kompleksiško Gavelio kūrybos, recepcijos ir archyvinės medžiagos tyrimo;
- 2) pirmąsyk Gavelio kūrybai taikomas dekonstrukcinis tekstų skaitymo ir interpretavimo būdas, juo papildant iki šiol vyravusią postkolonijinę Gavelio kaip sovietinio gyvenimo kritiko sampratą;
- 3) Gavelio prozos dekonstrukcinėje analizėje, plėtojant Derrida ir Paulio de Mano teorines nuostatas, pirmą kartą lietuvių literatūrologijoje pasitelkti J. Hillis Millerio teoriniai darbai.

Tai leidžia numanyti, kad šioje disertacijoje atliktas tyrimas visų pirma pasitarnaus kaip reikšmingas Gavelio kūrybos aktualizavimas, taip sustiprinant bei įtvirtinant rašytojo pozicijas lietuvių literatūros istorijoje. Sykiu ši disertacija gali pasitarnauti ryškinant šiuolaikinės lietuvių literatūros, ypač pirmojo Nepriklausomybės dešimtmečio raidą, procesus ir tendencijas.

Ginamieji disertacijos teiginiai

1. Dekonstrucinių skaitymo ir interpretavimo principų pritaikymas Gavelio kūrybos analizei yra produktyvus, nes leidžia ne tik praplėsti, papildyti rašytojo kūrybos recepciją, bet ir pasiūlyti naujų ir esminių jos perskaitymo ir pasakojimo interpretavimo būdų.
2. Monografinis žvilgsnis į Gavelio kūrybą leidžia išryškinti novelių ir romanų sąsajas, kurios atskleidžia rašytojo kūrybinių nuostatų kryptingumą ir tęstinumą.
3. Gavelio novelistikos rinkiniai *Isibrovėliai* ir *Nubaustieji* gali būti perskaitomi kaip vienas nuoseklus, konceptualiai apmąstytas ir išpildytas Gavelio kūrybos manifestas, atskleidžiantis *kitokį* temų lauką ir dekonstruoto pasakojamo pasaulio raišką.
4. Gavelio sukurta vidinių gyventojų teorija ir jos praktinis įgyvendinimas tekstuose liudija skilusio subjekto daugialypiškumą ir tapatybės neapibrėžiamumą, nurodo Gavelio žmogaus sampratos dekonstruktyvumą ir sykiu kvestionuoja tradicinį veikėjų vaizdavimą.
5. Gavelis sukūrė antidemiurgišką, labirintišką dekonstrukcinį pasakojimą, išsiskiriantį formule: „buvo ir taip, ir anaip, ir dar kitaip – visaip vienu metu, lygia greta“.
6. Visi veikėjai Gavelio sistemoje iš esmės gyvena pagal didesnę galią turinčio ir juos valdančio Vilniaus dekonstrukcinę logiką ir užgaidas, pagal Vilniaus rašomus ir dėliojamus jų gyvenimų scenarijus.
7. Gavelio prozoje pasipriešinimas *sistemai* (dažniausiai sovietinei), kaip visas žmogaus veiklos sritis, sykiu ir mąstymą, valdančiai ir prižiūrinčiai, okupuojančiai ir paralyžiuojančiai instancijai, primetančiai vienintelį *teisingą* suvokimą ir prasmę, įgyja dekonstruktyvios ironijos ir iracionalizmo požymių.

Darbo struktūra

Disertaciją sudaro įvadas, teorinis skyrius, iš trijų skyrių susidedanti tiriamoji darbo dalis, išvados, literatūros sąrašas.

Įvade nurodomas disertacijos objektas, tyrimo metodologija, tikslai, uždaviniai, darbo naujumas, aktualumas ir reikšmė, pristatomas disertacijos temos kontekstas ir esamų tyrimų apžvalga. Teoriniame skyriuje („Teorijos pėdsakais sekanti konstrukcija“), kuris pratęsia įvade glaustai nurodytą metodologijos temą, pristatomos metodologinės prieigos, dekonstrukcinis skaitymo ir interpretavimo būdas, jo ištakos, pagrindiniai dekonstrukcijos principai bei sąvokos, ryškinant jų pritaikomumo problematiką.

Pagrindinę, tiriamąją disertacijos dalį („Dekonstrukcijos Gavelio prozoje tyrimas“) sudaro trys skyriai: „Gavelio novelistika: spręsti bjaurią N. Problemą“, „*Rašiomono* kvintesencija, išaugusi į dekonstrukcinį pasakojimą: *Vilniaus pokeris*, *Paskutinioji žemės žmonių karta*“, „*Vilniaus džiazas*: daugiabalsis būties balaganas, pasakojimo perspektyvos ir ironijos galia“.

Pirmajame skyriuje dėmesys sutelkiamas į novatoriško Gavelio pasakojimo ištakas, apibrėžiamas jo išskirtinumas ir dekonstrukcinės savybės, aptariama autentiška Gavelio vidinių gyventojų teorija, žyminti dekonstrukcijos postuluojamą „Aš“ figūros daugiaprasmiškumą. Antrajame skyriuje analizuojamos garsiausio romano *Vilniaus pokeris* pasakojimo schemas ir struktūra, ypatingą Gavelio pasakojimo konstravimo būdą siejant su Akiros Kurosawos filmo *Rašiomonas* (1950) pasakojimo schema. Taip pat žiūrima, kaip šis specifinis pasakojimo modelis atsispindi ir transformuojasi romane *Paskutinioji Žemės žmonių karta*. Trečiajame skyriuje analizuojamas romanas *Vilniaus džiazas*, dėmesį telkiant į pasakotojo neapibrėžiamumą, pasakojimo digresijas ir ironiją.

Išvados, arba Paskutinieji Gavelio rašmenys kaip visos kūrybos hieroglifai

Mėginant apibendrinti disertacijoje atliktą tyrimą, pasitelkiamas paskutinis Gavelio romanas *Sun-Tzu gyvenimas šventame Vilniaus mieste*, kuris suvokiamas ir perskaitomas kaip visos rašytojo kūrybos santrauka ir kaip svarbiausi gaveliškos sistemos hieroglifai. Būtent jų, užšifruojančių visas rašytojo tekstų paslaptis ir svarbiausius pranešimus, išskyrimas pasitarnauja kaip atrastų ir atpažintų svarbiausių dekonstrukcijos Gavelio prozoje aspektų apibendrinimas. (Juk išlaikant ištikimybę disertacijos nemetodiškam metodui dekonstrukcijai, baigtinių atsakymų, lygiai kaip ir galutinių išvadų, nėra ir negali būti.)

(1) „Aš“ hieroglifas: dekonstruktyvi vidinių gyventojų valdoma tapatybė. „Aš“ visuose disertacijoje analizuotuose Gavelio tekstuose yra prasmų, intertekstų ir intertekstinių veikėjų, pasakotojo ir veikėjo santykių, jų persidengimų žaismo erdvė, kuri paskutiniajame rašytojo romane tampa ir svarbiausių Gavelio personažų žaismo vieta – jie tai pasirodo, tai vėl išnyksta, neabejotinai tapdami vidiniais pasakojimo „Aš“ gyventojais. Paskutinio Gavelio teksto pagrindinio veikėjo figūra dar kartą atkartoja svarbiausius dekonstruktyvaus Gavelio žmogaus bruožus: tapatybė nėra vientisa ir nuosekli, ji sudurstyta ar sudėliota iš skirtingų vidinių gyventojų; praeitis ši žmogų neretai kaip Hamletą persekioja tėvo – dažniausiai sistemai atsidavusio didvyrio – šmėklos pavidalu ir niūriais atsiminimais, o ateitis klostosi pagal nepažinius ir nenumanomus Vilniaus dėsnius, kurie dažniausiai steigia alternatyvų pasaulį romane vaizduojamai politinei ir visuomeninei santvarkai. Vidinių gyventojų teoriją Gavelio kūryboje vainikuoja daugiaprasmiš ir iki galo neperprantamas hieroglifo vaizdinys, kuriuo paliudijamas žmoguje esančių esybių daugybiškumas ir visą gyvenimą trunkantis jų (*per*)skaitymas.

(2) Pasakojimo hieroglifas: dekonstrukcinis labirintas. Analizuoti Gavelio romanai vengia nuoseklaus, chronologiškai teisingo ir tvarkingo pasakojimo, priešingai – pasakojimo linija čia nuolat raizgosi, sukasi it spiralė tai grįždama į praeitį, tai užbėgdama į ateitį – taip prisitaikydama prie dekonstrukciškai sueižėjusio ir nepatikimo pasakotojo, kurio „smegenyse visi metlaikiai ir laiko judėjimo kryptys susimaišė, todėl praeitis neretai seka po ateities.“ (p. 162) *Vilniaus pokeryje* modifikavęs kinematografinį, Kurosawos įteisintą rašiomono modelį, išplėtęs jį iki labirintinio, vienos teisingos ir neginčijamos prasmės nesugeneruojančio, nuolat įtrūkstančio, pasikartojančio, *kitaip* atsikartojančio pasakojimo, Gavelis pademonstravo ne tik kaip sukurti keliasluosknį ir keliaprasmių pasakojimą, bet ir kaip jį įkurdinti nesibaigiančiame, bet griežtos struktūros naratyviniame labirinte. Pirmąsyk *Vilniaus pokeryje* parodytas ir išbandytas rašiomono ir labirintinio pasakojimo derinys, virtęs autentišku dekonstrukciniu Gavelio pasakojimu, vienaip ar kitaip, skirtingais pasakojimo variantais, pasakojimo linijos išsišakojimais, atsispindi ir kituose jo romanuose (labiausiai – *Paskutinėje Žemės žmonių kartoje*), galiausiai rašiomoniškai sušvisdamas ir paskutiniame.

Pasakojimas ir pasakojimo elementai, tas pasakojimu tveriamas pasaulis, tampa vienu svarbiausiu gaveliškosios dekonstrukcijos objektu, kuriuo paliudijamas antidemiurgiškas, dekonstrukcinis pasakojimas, išsiskiriantis svarbiausia egzistavimo formule: „buvo ir taip, ir anaip, ir dar kitaip – visaip vienu metu, lygia greta“. Taigi nenuosekli, daugiaprasmė, daugiasluoksnė veikėjų tapatybė yra neatsiejama nuo tokio paties daugiaprasmio ir keliasluoksnių – vadinasi, nenuoseklaus – pasakojimo.

(3) *Sistemos ir konstrukcijos hieroglifas: ironija ir pasinėrimas į istorijos tirščius*. Gavelis ir jo tekstai lietuvių literatūros lauke išsiskiria savo tematika, kurią vienaip ar kitaip nulemia Kunčino išskirtas Gavelio talentas „pasinėrti į istorijos tirščius iki ausų“. Rašytojas buvo praktiškai vienintelis lietuvių literatūros kūrėjas savo tekstuose atidžiai narstęs ir reflektavęs gyvenamą, ypač politinę ir santvarkinę, realybę, kuri atgydavo ir savo tikraisiais, ir transformuotais pavidalais, sugulančiais į autentišką pasakojimo struktūrą. Būtent griežtos, veik geležinės struktūros rėmas Gaveliui buvo reikalingas, kad jis galėtų idealiai atkurti *sistemas* vaizdinį – ankstyvuosiuose romanuose toji sistema yra okupacinė tarybų valdžia ir jos specifinė valdymo struktūra (*Vilniaus pokeris*, *Vilniaus džiazas*), vėlesniuose – Lietuvos nepriklausomybės pirmasis dešimtmetis ir tuometės valdžios trajektorijos (*Paskutinioji Žemės žmonių karta*, *Sun-Tzu gyvenimas šventame Vilniaus mieste*). Visuomeninės sistemos / santvarkos struktūra savo ryškia, neretai fanatiška ideologija ir binarinėmis opozicijomis idealiai iliustruoja ir parodo, kaip suveikia dekonstrukcija, ardydama ir įlauždama struktūrą iš vidaus.

Galima apibendrintai sakyti, kad Gavelį veik visuose romanuose domino valdžios veikimo mechanizmas ir tai, kaip jis paliečia, pakeičia konkrečius žmones. Mąstant apie Gavelio romanuose vaizduojamas, tiksliau, beveik preciziškai atkuriamas realios valdžios struktūras, darosi akivaizdu, kad jas įlaužia ir dekonstruoja su niekuo nesupainiojama gaveliškoji ironija. Būtent ji rašytojo pasakojime steigia dvigubą perskaitymo ir suvokimo kodą, kuria daugiaprasmiškumą ir atveria slapčiausias įtampas, silpniausias vietas, taip parodydama struktūros viduje slypinčius prieštaravimus, griauinančius ir perkuriančius pačią struktūrą. Gaveliškoji ironija, neatsiejama nuo valdymo sistemų ir politinių santvarkų ironizavimo, pirmąsyk taip ryškiai ir žaismingai pasirodžiusi *Vilniaus džiaze*, paskutiniame romane pasirodo nebesislėpdama už baknerizmo kaukių, o tampa vidiniu, taigi dekonstruotu, valdžios balsu, perpratusiu

sistemą iš vidaus: „visi politikai, visi valdžios vyrai ir valdžios moterys anaip tol nėra žmonės, o tik geltoni žmonių protezai.“ (p. 209)

Apskritai šiame romane dekonstrukcinis gyvenimo – taigi ir valdžios – tyrimas tarsi prieina savąją ribą: pasakotoją vis dažniau apninka beviltiškumas ir beprasmiškumas, skausmas, pyktis ir kitos destruktinės emocijos, pasakojime neretai draugėn sugulančios su beviltiškai juoda neviltinga parodija ir galinga ironija.

Parafrazuojant Barthes'ą, Gavelis ironiją ir demistifikavimą pavertė tiesos apie gyvenimą rašymo forma. Romane *Sun-Tzu gyvenimas šventame Vilniaus mieste* net tautą atkuriančio Sąjūdžio euforijoje jis išvelgė naujos šventeiviškos ideologijos, tautą mistifikuojančios ir egoistinius interesus maskuojančios, pavojus. Jis tyrė naujas gyvenimo konstrukcijas ir mitologizacijas, parodydamas jų antrąją dekonstruktyvią pusę, kuri Gavelio kūryboje greta intelektualiojo turėjo politinį ir socialinį pamušalą.

(4) *Vilniaus hieroglifas*. 1989 m. pasirodęs Gavelio romanas *Vilniaus pokeris* pradėjo tryliką metų trukusią Gavelio kaip įdėmaus ir bene vienintelio *tokio* Vilniaus metraštininko karjerą. Kiekvienas rašytojo romanas (išskyrus galbūt mažiausiai Vilniaus vaizdinių turintį *Jauno žmogaus memuarai*) ne tik kad neišvengia Vilniaus kaip svarbiausios veiksmo vietos, bet ir nuolat skaitytojui, lygiai kaip ir veikėjams, primena stebuklingas ir demiurgiškas Vilniaus galias. Visi veikėjai Gavelio sistemoje iš esmės gyvena pagal niekam gerai nežinomą ir iki galo nepažiną Vilniaus logiką, dėsnius ir užgaidas, pagal Vilniaus rašomus ir dėliojamus jų gyvenimų scenarijus. Vilnius, net ir būdamas aukštesnė ir stipresnė jėga už jame gyvenančiuosius, vis tiek lieka nuo jų neatskiriamas. Taigi apibendrintai galima sakyti, kad Vilnius yra visų Gavelio tekstų pagrindinis ir svarbiausias veikėjas, didysis pasakojimų ir istorijų demiurgas. Vilnius ir konstruoja, ir dekonstruoja, būdamas kiekvieno pasakojimo ir tradiciniu, ir tradiciniams pasakojimo dėsniams nepavaldžiu elementu, kuris neretai pertraukia ne tik pasakojimo, bet ir jame veikiančiųjų nuoseklias linijas.

(5) *Dekonstrukcijos hieroglifas*. Visi šie išvardytieji hieroglifai, kurių kiek įmanoma įdėmesnė analizė sudarė disertacijos tyrimą, susiveda į vieną didelę dekonstrukcijos Gavelio prozoje hieroglifą. Gavelio žodžiais tariant, aptartieji aspektai yra dekonstrukcijos, regimos rašytojo tekstuose, vidiniai gyventojai. Be abejo, kad ne visi, nes vargu ar galima juos visus atpažinti, suregistruoti ir dargi aprašyti.

Visą Gavelio prozą galima (per)skaityti ir kaip vieną hieroglifą, ir kaip nuoseklų bei daugialypį tekstą *audinį*, skaitant vis kitą romaną, susiaudžiantį ir persiaudžiantį iš naujo. Todėl nenuostabu, kad ir paskutiniojo romano bevardis pasakotojas primena tą Barthes'o minimą audinyje / tekste prapuolusį subjektą, kuris kaip voras pradingsta savo paties gaminamų tinklų raizgalynėje, tame Gavelio pasakojimui būdingame dekonstrukciškame Ariachnės (Ariadnės ir Arachnės) labirinte. Būtent tai, leistų, pasak Barthes'o „teksto teoriją [...] pavadinti *hifologija* (*hyphos* reiškia ir audinį, ir voratinklį)“¹⁴.

Dekonstruktinis pasirinktų Gavelio kūrinių perskaitymas leido nauju žvilgsniu pažiūrėti į šį neretai ir nepelnytai užmirštamą rašytoją. Dominavusi sociologinė ir postkolonijinė Gavelio kaip sovietinio gyvenimo kritiko recepcija buvo papildyta nauju rakursu – intelektualios XX amžiaus pabaigos prozos tapatybių dekonstrukcijomis. Rašytojo kūrybos linija, gyvenimiškoji laikysena nesąmoningai verčia asociatyviai prisiminti paskutinįjį *Sun-Tzu gyvenimo šventame Vilniaus mieste* skyrių „Teisuoliai“, kuriame su ironišku šypsniu kalbama apie teisuolių paskirtį pateisinti pasaulį Dievo akyse. Neretai skaitant Gavelio prozą atrodo, kad tokią nepakeliamą užduotį buvo prisiėmus ir Gavelis. Žinoma, ne tradicinio teisuolio, kuris, vedamas skaidraus proto, mato gyvenimą labai aiškiai, pranašauja ir iš meilės skelbia kovą visoms raugėms (sulaukdamas romane juodosios parodijos), bet dekonstrukcinio teisuolio, kuris nori suprasti nesuprantamą žmogaus gyvenimą, paskirdamas save tik nuolatinių pasakojimų-tyrinėjimų darbui ir jau, regis, nepakeliamai kančiai dėl pasaulio neaiškumo ir neprotingumo.

¹⁴ Rolanas Bartas, *Teksto malonumas*, vertė Genovaitė Dručkutė, Vilnius: Vaga, 1991, p. 313.

Publications on the subject of the dissertation

Mokslo straipsniai disertacijos tema

1. „Ričardo Gavelio *Isibrovėliai*: pasakotojo (de)konstrukcijos“, *Colloquia*, 2012, Nr. 27, p. 41–62.
2. „Ričardo Gavelio *Vilniaus pokeris*: nuo rašiomono iki dekonstrukcinio pasakojimo“, *Colloquia*, 2013, Nr. 29, p. 81–100.
3. „Visgi, kas yra Ričardo Gavelio *Vilniaus džiaz* pasakotojas?“, įteikta žurnalui *Colloquia*, 2014, Nr. 32, 1 a. l. (pažyma apie priėmimą).

Papers and lectures delivered at conferences on the subject of the dissertation

Mokslinėse konferencijose skaityti pranešimai ir viešosios paskaitos disertacijos tema:

1. „Ričardas Gavelis: didysis (de)konstruktorius ir jo intelektualinė legenda“. Gavelio asmeninio archyvo, perduoto LLTI bibliotekai, pristatymas visuomenei, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius, 2011 m. lapkričio 8.
2. „Apie bjaurią N. problemą: Ričardo Gavelio *Isibrovėlių* pasakotojas“. Tarptautinė mokslinė konferencija *Europos klasika ir lietuvių literatūra*, Lietuvos edukologijos universitetas, Vilnius, 2011 m. gruodžio 3.
3. „*Rashōmon* principas Ričardo Gavelio romane *Vilniaus pokeris*“. Respublikinė doktorantų konferencija *Doktorantų agora: tekstų analizės labirintai*, Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012 m. gegužės 18.
4. „Ričardas Gavelis: *contra mundum*, arba Neplaukęs pasroviui“. Akademiniis vasaros seminaras *Literatūros salos*, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Anykščiai, 2013 m. liepos 18.
5. „Kas buvo ir ką rašė Ričardas Gavelis?“. Viešoji paskaita Lietuvos edukologijos universiteto studentams, Lietuvos edukologijos universitetas, Vilnius, 2013 m. lapkričio 14.

Jūratė Čerškutė (g. 1984)

2003–2007 m. Vilniaus universitete studijavo lietuvių filologiją, įgijo bakalauro kvalifikacinį laipsnį.

2007–2009 m. Vilniaus universitete studijavo lietuvių literatūrą, įgijo magistro kvalifikacinį laipsnį.

2009–2013 m. studijavo jungtinėje Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto ir Vilniaus universiteto doktorantūroje.

2012 m. J. Čerškutė 3 mėnesius stažavosi Vašingtono universiteto Skandinavistikos studijų departamente (Sietlas, JAV).

Kaip literatūros kritikė dalyvauja literatūros renginiuose, atidžiai seka šiuolaikinės lietuvių literatūros procesus, publikuoja straipsnius, recenzijas, knygų apžvalgas.

Mokslinių interesų sritys: šiuolaikinė lietuvių literatūra ir jos procesai, literatūros teorija, kultūros teorija ir istorija.

Adresas:

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

Antakalnio g. 6

LT-10308 Vilnius

Lietuva

E-mail: jurate.cerskute@gmail.com

Jūratė Čerškutė (b. 1984)

2003–2007 – studies of Lithuanian Philology at Vilnius University. Qualification obtained – Bachelor degree.

2007–2009 – studies of Lithuanian Literature at Vilnius University. Qualification obtained – Master degree.

2009–2013 – doctoral studies at the Institute of Lithuanian Literature and Folklore and Vilnius University.

In 2012 Čerškutė completed internship (for three months) in University of Washington Department of Scandinavian Studies (Seattle, WA, USA).

As a literary critic she participates in literary events, writes articles and books reviews.

Research interests: Contemporary Lithuanian Literature (especially prose), Literary Theory, Cultural Theory.

Address:

Institute of Lithuanian Literature and Folklore

Antakalnio str. 6

LT-10308 Vilnius

Lithuania

E-mail: jurate.cerskute@gmail.com